

‘Benim Valim...’

“Benim valim” değil “devletin valisi”, “valimi yedirtmem” değil, “seçimlerin tarafsızlığına gölge düşüren valiler derhal görevden alınmalıdır” söylemi, hukuk devletine yaraşır, demokrasiye yaraşır. “Benim valim” söylemi demokrasilere, hukuk devletine aykırıdır; olsa olsa diktatörlüklerde ve padişahlıklarda geçerlidir. Bu sözü sık sık yineleyen siyasal iktidarın başı Başbakan Erdoğan demokrasinin ve hukuk devletinin zedelenmemesi için konuya duyarlılıkla yaklaşmalıdır.

Alev COŞKUN

Valiler, Başbakan’ın valisi midirler? ‘Benim Valim’ sözü mü yoksa ‘Devletin Valisi’, sözü mü doğrudur? 29 Mart yerel seçimleri için yapılan tartışmalı yardım dağıtımları nedeniyle söylenmiş olan “Benim Valim” ve “Valimi yedirtmem” sözleri siyasal yaşamımızda olumsuz bir biçimde anılacaktır. Konuyu kısaca özetlememiz ve irdelememiz gerekiyor:

AKP iktidara geldiği yıldan beri, Mısır’daki “Müslüman Kardeşler” taktikini uygulayarak büyük kentlerin çeperlerinde yaşayan vatandaşlara erzak paketleri dağıtımını yoğun bir biçimde başlattı. Bu yaklaşım AKP’li belediyeler eliyle adeta kurumlaştırıldı. Yoksullara iş bulma, iş yaratma yerine, onlara her ay makarna, nohut, erzak paketi dağıtımını, AKP ile seçmen arasında manevi bir bağ yaratıyordu.

Bu uygulamaya nişan ve düğünlerde çeyrek altın dağıtımını ve devlet eliyle kömür dağıtımını ekledi. Başbakan Erdoğan’ın bu konu ile ilgili olarak “Valiler, kamyonun ön koltuğuna oturup kömür dağıtmalıdır. Bunu yaparlarsa Türkiye’yi uçururuz” biçimindeki sözleri akıllardan çıkmayacaktır.

Ancak bu yerel seçimlerde hiç görülmemiş bir şey oldu. Erzak paketi ve kömürü kenara iterek yepyeni bir paketle karşılaşıldı. Tunceli’de vatandaşa buzdolabı, çamaşır makinesi, bulaşık yıkama makinesi gibi beyaz eşya ve kanepeler gibi ev eşyalarının dağıtılması vatandaşlara erzak paketi dağıtım yaklaşımının üzerine tüy dikti. Beyaz eşya dağıtımını tüm basından çok eleştirdi. Ancak Tunceli Valisi hiç oralı olmadı; bu uygulamayı sürdürdü. AKP’nin siyasal iktidarı, bakanlar ve Başbakan bu eleştirilere aldırmadan valinin bu davranışına destek verdi. Sonunda konu Yüksek Seçim Kurulu’na taşındı.

Yüksek Seçim Kurulu (YSK) önce bu konuda ihtarda bulundu; yapılan işin 298 Sayılı Seçim Yasası’na aykırı olduğunu ve sav-

cıların bu konuda harekete geçmesini istedi.

Tunceli İli Cumhuriyet Savcısı harekete geçti, ama Vali Bey bildiğini okumayı sürdürdü. Türkiye’de demokratik yaşama girdiğimizden bugüne görülmemeyen bu cüretkâr davranış karşısında YSK bir karar daha almak zorunda kaldı ve İçişleri Bakanlığı’na resmen yazı yazarak vali hakkında suç duyurusunda bulundu.

Seçim yasağı

YSK suç duyurusunda valilerin yaptığı bu hareketin “Seçim döneminde partilerin herhangi bir hediye ve eşantıyon dağıtımları, dağıttırmaları veya bunları üçüncü şahıslar ya da kurum ve kuruluşlar aracılığıyla dağıtılması yasaktır” hükmünü koyan Seçim Yasası’nın 61 ve 63. maddelerine aykırı olduğunu belirtti.

Ancak Başbakan YSK’nin bu kararına açıkça karşı çıkarak mitinglerde bağırды, çağırdı ve “Benim Valim”, “bu hareket devam edecektir, etmelidir” diyerek, yasalara karşı siyasal hareketini sürdürmeyi tercih etti.

Bu durum karşısında yine 298 Sayılı Kanununun 174. maddesi gereğince Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı harekete geçti. Yargıtay Başsavcılığı, valinin bu hareketini Seçim Yasası’na aykırı bir hareket olarak değerlendirmektedir. Bilindiği gibi 298 sayılı Seçim Yasası “seçim suçu” kavramını tanımlamıştır. Yasanın 174 ve 179. maddelerine göre, “seçim suçları her kim tarafından işlenirse işlensin” o kişiye karşı Yargıtay Başsavcısı’nın harekete geçme yetkisi ve sorumluluğu vardır.

Tunceli Valisi Mustafa Yaman, tüm bu yasal hususları ve ince noktaları kuşkusuz biliyor. Ama AKP’ye ya da Başbakan’a hoş görünmek amacıyla, seçim zamanı partizanlık yapmaktan kendisini alıkoyamıyor. Ancak yaptığı bu inanılması güç hareket ve Seçim Kanunu’na aykırı davranışı da YSK kararıyla tescil edilmiş oluyor, tarihe geçmiş oluyor.

Bu olaylar Türk demokrasi tarihine olumsuz hareketler olarak geçecektir. Bundan 25-50 yıl sonra bugünleri yazacak olan tarihçiler ve siyaset bilimciler, Vali Mustafa Yaman’ı ve valiye destek veren Başbakan Başbakan Erdoğan’ı seçimlere etki yapmak için devlet bütçesinden beyaz eşya dağıtmak hareketi nedeniyle olumsuz bir biçimde ana-caklar ve yargılayacaklardır.

Tunceli Valisi, demokrasi tarihine böylesi bir olumsuzlukla değil de keşke demokrasinin gelişmesi için yaptığı hareketlerle geçebilseydi.

Konunun en trajik noktası da, Başbakan Erdoğan’ın “benim valim”, “valimi yedirtmem” gibi bilim dışı popülist söylemleridir.

Devletin valisi ve demokrasi

Konunun bir de anayasal yönüne bakalım: Anayasamızın 126. maddesinde, idaresinin geniş yetkilere dayalı olduğu belirtilmiştir. Vali, idaresinin başıdır.

Valiler, hemen hiçbir kamu yöneticisinin bağlı olmadığı bir usulle görevlerine atanırlar. Hemen tüm kamu yöneticileri üçlü kararnameyle atanırken, valiler İçişleri Bakanlığı’nın teklifi, Bakanlar Kurulu’nun kararı ve sonunda Bakanlar Kurulu kararnamesi ile atanırlar.

Vali, özlük işleri bakımından İçişleri Bakanlığı’na bağlı ise de sadece İçişleri Bakanlığı’ni değil, tüm bakanlıkları temsil eder. Aslında vali, hukuken o ilde devleti temsil eder. Bu nedenle, Başbakan Erdoğan’ın “Benim valim” söylemi hukuken son derece yanlıştır. Böylesi bir söylem hukuk devletinde, katılımcı çağdaş demokrasilerde görülmez. Vali devletin temsilcisi olarak siyasi parti lideri Başbakan’ın şahsını temsil etmez, hele seçim zamanlarında vali tamamen tarafsız olmak zorundadır.

“Benim valim” değil “devletin valisi”, “valimi yedirtmem” değil, “seçimlerin tarafsızlığına gölge düşüren valiler derhal görevden alınmalıdır” söylemi, hukuk devletine yaraşır, demokrasiye yaraşır.

“Benim valim” söylemi demokrasilere, hukuk devletine aykırıdır; olsa olsa diktatörlüklerde ve padişahlıklarda geçerlidir. Bu sözü sık sık yineleyen siyasal iktidarın başı Başbakan Erdoğan demokrasinin ve hukuk devletinin zedelenmemesi için konuya duyarlılıkla yaklaşmalıdır.

“Benim valim” sözüne karşı, devletin de savcısı, yargıcı ve Yüksek Seçim Kurulu vardır. Eğer hukuk devleti isek seçim yasaklarına titizlikle uyulmalı, seçim yasaklarına karşı gelen kim olursa olsun cezalandırılmalıdır.